

על דעתו של מרן החזו"א על הליכה לבחירות בעת הקמת המדינה".

יהודי תלמיד חכם נכנס אל מרן החזו"א ונפשו כשאלתו האם לצאת להצביע בבחירות, ומרן השיב לו בחיוב. שאל היהודי והלא יש ג' גדולי הדור הסוברים שאין להשתתף בבחירות. לשאלת החזו"א למו כוונתו השיב, מרן הגרי"ז מכריסק, מרן הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס, והארמו"ר רבי יואל מסאטמר.

השיבו החזו"א בהאי לישנא, "מרן הרב מכריסק, על אף שחתם על הכרוז נגד השתתפות בבחירות, מכל מקום אין דעתו תקיפה מאוד בדבר, והוא ראה שבשאר הדברים שהתנגד להם (כגון ניתוחי מתים וכדו') יצא בדעש גדול, וכאן רק חתם על הכרוז. הרב בענגיס הלא הוא יושב בבתי נייטן בירושלים (נייטן באידיש משמעת גם לכפיה, כלומר שמכריחים אותו לומר שאין להשתתף בבחירות, אבל הוא כשלעצמו אין מתנגד לזה), והארמו"ר מסאטמר הוא יחיד, ויש גדולים אחרים הסוברים אחרת".

אותו יהודי לא התעצל ועלה ירושלימה למרן הגרד"ר בענגיס, כשהגיע לכיתו אמרו לו שאין מכניסים כעת (בתקופת הבחירות) רק את אנ"ש, אמר להם היהודי בחוכמתו שיש לו שאלה המורה בהלכות נשים, ואכן הכניסוהו. כשנכנס, שאל הוא את הרב בענגיס האם מותר לנשים ללכת להצביע בבחירות... והשיב לו הן.

הרבה שאלה על הריב

קו"יגלוב ומראשי ישיבת חכמי לובלין. באותה עת, סיפר הגרי"ז, הוא היה מחוסר פרנסה ונסעתי לדבר על ליבם של בני העיר סוסנובה שיאותו להטיל עליו את אדרת הרבנות. הצעתי הרבנים בטוב טעם אבל לא הצלחתי. למה? כי הבעלי בתים ידעו שהוא רבוק בתורה וחששו שלא יוכלו לשוחח אתו בעניני מסחר ושדיוכים וכדומה ולכן סרבו להצעה.

סיים הגרי"ז: זהו גם החילוק בין שני הגאונים הללו. הדברי חיים ערך כעין "טיש" כל יום, ויכלו כולם לבוא ולדרוש א-לקים. אחד התעורר מדברי התורה ששמע, ומשנהו ממעשה שהיה או מהנהגה מסוימת. אצל האבני נזר היה רק א קשיא או א תירוץ, וממילא רק תלמידי החכמים הרבו להסב על שולחננו, אבל המון העם שהיו צמאים לשיחת חולין של תלמידי חכמים ולהתעורר מדברים שלפי השגתם - לא מצאו מקומם אצלו.

לא נשבע למרמה

הרב שנברגר מוסיף שגם כסיפורי צדיקים שהיה מספר הגרא"ד, היתה מכבצת מבין השורות ידענותו המופלגת כש"ס וראשונים.

פעם סיפר על הגאון רבי שמואל הלפרין זצ"ל [כיהן כרב הראשון של שכונת "זכרון מאיר" בבני ברק שהקים אחיו הרה"ח רבי יעקב ז"ל], שהיה חתן אצל אחד מחסידי ה"אהבת ישראל" מוידוויץ זצ"ל, וכדרך שהיה נהוג כבר בימים ההם, נסע עם חותנו לחצר וידוויץ לימים הוראצא אבות רשדוויץ רבי שמואל לזמן לא ידוע את חתונו רבי

הדברים, וגם יעיין בדין זה, ולא יראה דרכי משה מפורש במקומו, שהוא נקודה יסודית ביותר בנדון זה. וז"ל (הדרכי משה שם – סי' ז' – סק"ח): כתב הרא"ש בתשובה כלל נ"ה דאין בני העיר יכולין לדון ליחיד שיש לו דין עמהם בעסק הציבור, ופשוט הוא. וינראה דדוקא אם יש חילוקים וטענות עמו, אבל אם ברור להם הדבר שאחד מחזיק בשלהם, עבדי דינא לנפשיהו, כמו שנתכאר לעיל סי' ד"י, עכ"ל הדרכי משה.

לכן הדבר ברור שכיון שהחרדים בארה"ק נאלצים בע"כ לשלם מיסים רבים ועצומים על כל המוצרים והמצרכים שקונים, וזה חוץ ממיסים על רכוש ורווחים, והמס כידוע מיועד להחזירו לתושבים (משלמי המיסים) בצורת שרותים, כגון: חינוך, שכון, וכיו"ב. והממשלה כידוע קיפחה מאד ועדיין מקפחת את מוסדות החרדים ביחס לתושבים אחרים (אף ביחס לערבים), (וזה מלבד שאין בא"י דינא דמלכותא דינא, כמבואר (בנדרים כ"ח.). בר"ן, וברשב"א, בשם התוס', ובשיטמ"ק, עיי"ש), א"כ פשוט שיש לנו קודם כל לשקוד להחזיר את מיסינו בחזרה למוסדות התורה, (שהם בעצמם משלמים יותר מחצי מתקציביהם למיסים – ישירים ועקיפים), ואין כאן דיו, ואין כאן נגיעה, אלא, יש כאן עבד איניש דינא לנפשיה, כמבואר בדרכי משה.

(ועי' בפסק רבותינו גדולי הונגריה המובא בשו"ת מהר"ם שיק, ונמצא להלן בדוגמא ח'), ב'. ועוד, דשטות כזו לא יעלה על הדעת לייחס כלל לאדמור מסטמאר (שליט"א) [זצ"ל], כי כל אחד יודע שגדולי ישראל אינם מקבלים מהממשלה לא שררה וכבוד (אלא הסתה), ולא משכורת (אלא גביית מיסים בדינא דגולנותא על כל מצרך ומצרך ממש). (וח"כ העובר על הוראתם מוקע ברבים, ודורשים החלפתו באחר – וזאת בניגוד גמור לרבני "העדה" המקבלים משרה ומשכורת חדשית בתנאי... שאין לך שוחד גדול מזה, ואיך זיל גמור.) והמזייפים לא שמו לב לגיחוך שבטענתם, והרי לפנינו דוגמא מאלפת של שיחת הילדים...! זויף בולט ביותר.

★ ★ ★

(הערת המוציאים לאור. וכדי להבין באיזה מצב נמצאים רבני העדה, די לנו להתבונן במצבו של הגאון ר' זליג ראובן בנגיס זצ"ל גאב"ד העדה החרדית בזמן הבחירות הראשונות במדינה (בשנת תש"ט).

הרב בנגיס זצ"ל חתם בע"כ נגד הבחירות, (והתנצל על כך בהזדמנות שהוא גר "בבתי נייטין" – היינו שמכריחים אותו). אבל לשואלים השיב בפה מלא שמותר להשתתף בבחירות, גם לנשים, וכשנודע הדבר לראשי העדה העמידו שמירה בחדרו שלא יניחו לשאול אותו בענין הבחירות. מה עשה אברך פיקח, נכנס לחדר הרב, ואמד שצריך לשאול שאלת נשים, ומיד הורה הרב לכל זר לצאת מחדרו, ואז שאל האברך: "האם מותר לאשתו להשתתף בבחירות", והשיבו הרב בתמיה: למה לא?! (מפי חבר "העדה" הרב ר' יודל רבינוביץ שליט"א לתלמידיו בישיבת טשיבין, ומפורסם בירושלים באותה תקופה).